

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
9 november 2021

Ons kenmerk
PZH-2021-787089038
DOS-2021-0006649

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Vaststelling Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022

Geachte Statenleden,

Met deze brief informeren wij u over ons besluit van 9 november 2021 om het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022 vast te stellen. In het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022 (bijlage) staan alle projecten waarvoor subsidie kan worden aangevraagd in het kader van de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020. Daarnaast informeren wij u met deze brief over enkele ontwikkelingen binnen de erfgoedlijnen.

Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022

Vanaf 2012 werkt de provincie Zuid-Holland aan het ontwikkelen en beleefbaar maken van zeven erfgoedlijnen. Het ontwikkelen van erfgoedlijnen kan de provincie niet alleen. Daar zijn zo'n 300 externe partners bij betrokken, georganiseerd in zogenaamde erfgoedtafels. Jaarlijks geven de erfgoedtafels ons een zwaarwegend advies over de uitvoeringsprojecten die bijdragen aan het behalen van de ambities voor hun erfgoedlijn. Dit advies verwerken wij in het Maatregelenpakket erfgoedlijnen. Dit heeft geleid tot een mooi pakket met maatregelen voor 2022 die ons erfgoed beter bekend, zichtbaar en toegankelijk maken.

De adviezen van de erfgoedtafels worden opgesteld aan de hand van de ambities die de erfgoedtafels voor hun erfgoedlijn hebben opgesteld en een daarmee samenhangend afwegingskader. Ondanks de beperkingen om fysiek te overleggen en te brainstormen, is het de erfgoedtafels ook dit jaar gelukt om tot een gezamenlijk advies te komen. Bovendien is het de erfgoedtafels gelukt om veel cofinanciering te realiseren, zowel geldelijk als in de vorm van de inzet van vrijwilligers. In de tabel op pagina 3 ontvangt u een overzicht van de inzet per erfgoedlijn.

Ontwikkelingen binnen de erfgoedlijnen

Erfgoedlijn Historisch Haringvliet

Op 14 oktober 2020 heeft u ingestemd met ons voorstel om de erfgoedlijn Goeree-Overflakkee te verbreden. Met deze verbreding is de erfgoedlijn verschoven naar de noordrand van Goeree-

Overflakkee en zijn delen van Voorne-Putten en Hoeksche Waard toegevoegd. In het afgelopen jaar heeft de erfgoedtafel hard gewerkt aan deze vernieuwde erfgoedlijn, die de naam Historisch Haringvliet heeft gekregen.

Wij willen alle nieuwe en bestaande deelnemers van deze erfgoedlijn complimenteren met de voortvarendheid en het enthousiasme waarmee de verbreding van de erfgoedlijn is aangepakt. Dit resulteert in een mooi pakket van maatregelen voor 2022 die de erfgoedlijn Historisch Haringvliet beter beleefbaar maken.

Erfgoedlijn Waterdriehoek en maritieme industrie

In onze brief van 8 december 2020 (Vaststelling Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2021) hebben wij u geïnformeerd over het voornemen om binnen de erfgoedlijn Waterdriehoek meer aandacht te besteden aan het maritieme industriële erfgoed. In het afgelopen jaar is hiervoor veel aandacht geweest binnen de erfgoedtafel en zijn ook de gemeenten rondom de Waterdriehoek benaderd. Van de drie projecten (martiem-industrieel erfgoed) die oorspronkelijk voor 2022 waren ingediend, zijn er twee afgefallen, omdat de besluitvorming binnen de betreffende gemeenten nog niet rond is. Voor de langere termijn zijn diverse projecten voorzien.

Inclusiviteit erfgoedlijnen

Zoals gedeputeerde De Zoete in haar brief van 10 mei 2021 heeft aangegeven, is de Verkenning inclusiviteit erfgoedlijnen vóór de zomer naar de erfgoedtafels verzonden. Omdat dit in tijd samenvalt met de selectie van projecten voor het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022, hebben nog niet alle erfgoedtafels dit rapport uitgebreid kunnen bespreken en actie hierop kunnen ondernemen. Tijdens het jaarlijkse intervisieoverleg van gedeputeerde De Zoete met de voorzitters van de erfgoedlijnen op 17 november 2021 zal van gedachten gewisseld worden over de wijze waarop de aanbevelingen uit de verkenning een plek krijgen binnen de erfgoedtafels. In een aantal projecten uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022 wordt overigens al aandacht besteed aan het slavernijverleden en diversiteit. Het gaat daarbij om de projecten Delfland 5D en Tentoonstelling over trekvaartvervoer en waterburcht Keenenburg en uitvoering Windas II in de erfgoedlijn Trekvaarten. Ook zijn er diverse projecten opgenomen in de erfgoedlijn Historisch Haringvliet die bijdragen aan de bereikbaarheid van het erfgoed.

Nieuwe voorzitter erfgoedlijn Neder-Germaanse Limes

Tot slot willen wij u informeren over de nieuwe voorzitter voor de erfgoedlijn Limes. De heer (Klaas) Tigelaar heeft afgelopen zomer afscheid genomen van de erfgoedlijn Limes. Gelukkig hebben wij snel een enthousiaste opvolger gevonden. De heer (Cornelis) Visser is onlangs gestart als voorzitter voor de erfgoedlijn Limes. De heer Visser is, als burgemeester van de gemeente Katwijk, nauw verbonden met de Limes. Wij zien uit naar de samenwerking met de heer Visser en wensen hem veel succes met het voorzitterschap van deze erfgoedlijn. Uiteraard bedanken wij ook de heer Tigelaar voor zijn inzet voor de Neder-Germaanse Limes.

Overzicht inzet middelen Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022

In het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022 zijn 59 projecten opgenomen voor een totaal subsidiebedrag van € 2.510.839. Hier staat een geldelijke cofinanciering door derden tegenover van € 5.654.012 en € 582.430 in de vorm van de inzet van vrijwilligers (inzet uren vrijwilligers x

€ 35).

De verdeling hiervan over de 7 erfgoedlijnen is als volgt:

Erfgoedlijn	Bijdrage provincie (budget erfgoedlijnen)	Cofinanciering derden	Cofinanciering in de vorm van inzet vrijwilligers (€ 35 p/uur)
Atlantikwall	€ 266.685	€ 137.204	€ 37.995
Historisch Haringvliet	€ 797.981	€ 1.549.351	€ 39.900
Landgoederenzone	€ 392.208	€ 587.028	€ 13.510
Limes	€ 290.570	€ 496.030	€ 39.175
Oude Hollandse Waterlinie	€ 240.600	€ 322.449	PM
Trekvaarten	€ 274.750	€ 1.985.700	€ 37.100
Waterdriehoek	€ 248.045	€ 576.250	€ 414.750
Totaal	€ 2.510.839	€ 5.654.012	€ 582.430

Financiën en dekking

In 2022 is € 3,5 miljoen beschikbaar voor de erfgoedlijnen. Dit bedrag bestaat uit:

- € 2,35 miljoen incidentele middelen voor de erfgoedlijnen vanuit de middelen die beschikbaar zijn gesteld met het Coalitieakkoord 2019-2023 voor cultuur, erfgoed en toerisme.
- € 1,15 miljoen structurele middelen voor de restauratie van rijksmonumenten (zijnde 50% van de gedecentraliseerde middelen voor de restauratie van rijksmonumenten).

Het subsidieplafond 2022 is reeds bij de Kadernota vastgesteld op € 3,35 miljoen. De andere middelen worden ingezet voor opdrachten in het kader van de erfgoedlijnen, organisatie van erfgoedtafels, communicatie en beleidsondersteunend onderzoek.

De som van de projecten uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022 betreft € 2.510.839.

Daarmee is het subsidieplafond van € 3,35 miljoen nog niet uitgeput en is er in 2022 nog € 0,85 miljoen financiële ruimte voor nieuwe projecten.

Een aantal projecten wordt op dit moment nog uitgewerkt, waardoor er nu nog geen besluit over genomen kan worden.

Een van die projecten betreft de bijdrage aan het zichtbaar maken van de Oude en de Nieuwe Hollandse Waterlinie bij de dijkversterking in Gorinchem. Samen met het Rijk, de gemeente Gorinchem en Waterschap Rivierenland willen we in de komende maanden bepalen of dit in aanmerking komt voor een Erfgoeddeal. Omdat dit een mooi voorbeeld is van het verbinden van erfgoed aan ruimtelijke opgaven en omdat dit bijdraagt aan het zichtbaar maken van zowel de erfgoedlijn Oude Hollandse Waterlinie als UNESCO werelderfgoed Nieuwe Hollandse Waterlinie, reserveren wij hiervoor een bedrag van € 0,3 miljoen.

Daarnaast is er binnen het subsidieplafond nog € 0,55 miljoen ruimte voor projecten gericht op de restauratie van rijksmonumenten binnen de erfgoedlijnen. Ook hiervoor is de verwachting dat er in de komende maanden uitgewerkte plannen liggen.

Medio 2022 nemen wij een vervolgbesluit over de besteding van de middelen voor 2022 via een wijziging van het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022. U wordt hierover te zijner tijd geïnformeerd.

Wij hopen u met deze brief een goed inzicht te hebben gegeven in de voortgang van de erfgoedlijnen. Wij kijken uit naar de verdere samenwerking met de zeven erfgoedtafels in de provincie Zuid-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit

Bijlagen:

- Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022